202

30 మీ నాన్న నీకేమీ యివ్వలేదా!

ఫిఫ్త్ ఫారం మొదలు బియ్యేస్సీదాకా ఒకేచోట కలసి చదువుకొని బ్రతుకు తెరువుకోసం ఎవరి మటుకు వాళ్లు విడిపోయినా రవణమూర్తి, రామ్మూర్తుల మనస్సులు మాత్రం ఎప్పుడూ కలుసుకుని కబుర్లు చెప్పుకుంటూనే ఉంటాయి. అందుకనే ఒక మూర్తి ఈ లోకం నుంచి తప్పుకున్నా రెండవ మూర్తి లోకంలో మాత్రం మూర్తి స్ఫూర్తి ఎప్పటికీ కళకళలాడుతూనే ఉంటుంది. అలాంటి ఒక సందర్భంలో రవణమూర్తి ఓసారి స్నేహితుడి కొడుకుని చూడ్డానికి వచ్చాడు.

'ఇదిగో...... అలా నువ్వు కంట తడిపెడితే నేను రాకనే పోదును. మామూలు రకం పరామర్శలకయితే రోజులు దాటకుండానే వచ్చి ఉందును. మూడు నెలలు దాటేక రావడమెందుకూ?'

రవణమూర్తి గోపాలం చెయ్యి మొహం నించి బలవంతంగా అడ్డు తీసేశాడు. గోపాలం రెండు కళ్లల్లోంచి కన్నీళ్లు కాలవలు గట్టేయి. ఓహో అంటే ఓహో అనుకునే స్నేహితులు వందల కొద్దీ ఉన్నా మనస్సు విప్పి చెప్పుకునే వారు ఏ ఒకరో యిద్దరో ఉంటారు....' నెల్లాళ్లకి ఒక మారయినా మీ గురించి వింటేనేగాని నాన్నగారికి తోచేది కాదు బాబాయి గారూ! మిమ్మల్ని చూస్తూంటే నాన్నగారు జ్ఞాపకం వచ్చి నా మనసు మరీ కెలికేసినట్లు అవుతోంది.'

'అబ్బే, అదేవిటి బాబూ బొత్తిగా చిన్న పిల్లాడిలా.....?

'లేదు నేను చిన్న పిల్లాడిని అనుకునే వారింకెవరూ లేరు. చీరలు నగలూ యిచ్చే మొగుణ్ణి మా ఆవిడకి నేనున్నాను. బిస్కత్తులూ పిప్పర మెంటు బిళ్ళలూ తెచ్చే నాన్నని మా పిల్లలికి నేనున్నాను. నాకెవరున్నారు? మనమల్ని ఎత్తగల వయస్సున్న కొడుకయినా సరిగ్గా తింటాడో లేదో అని భోజనం దగ్గర విసనకర్రతో ప్రత్యక్షమయే తల్లి నాకు ఏనాడో కరువయింది. .... కొండంత నీడ.... ఆకాశమంత అండ మా నాన్న కూడా నాకు లేకుండా పోయాడు..... ఇంక నా కెవరున్నారు?' గోపాలం వెక్కి వెక్కి ఏడ్వనారంభించాడు. తీసిన కొద్దీ గొయ్యి పెద్దదైనట్టు అనునయించిన కొద్దీ విచారం ఎక్కువౌతుంది.... అందుకనే అనుభవం గల రవణమూర్తి గదిలోకి వెళ్లి పుస్తకాలన్నీ వెతికి హేమ్లెట్ పట్టుకొచ్చాడు. పుస్తకం అటూ యిటూ తిప్పి ఒక పేజీ దగ్గర ఆగేడు. 'ఇది నువ్వు చదివావుగా బాబూ! తండ్రిని కోల్పోయి సర్వస్వాన్నే కోల్పోయినట్టు బాధపడే హేమ్లెట్‌కి చెప్పినట్టు చెబుతూ షేక్స్పియరు మానవాళికి అందించిన మహత్తర వాక్యాలు చూడు....'

గోపాలం ఆశ్చర్యంగా ఆవాక్యాలు చదివేడు. సద్గ్రంథాలకీ జీవితాలకీ అంత సామీప్యం ఉంటుందని అతనెప్పుడూ అనుకోలేదు.

ఆ వాక్యాల సారాంశం యిది: ఇందులో కొత్తదనం గాని విచారించ వలసింది గాని ఏముంది.? నీ తండ్రి తన తండ్రినీ ఆయన వాళ్ల తండ్రినీ..... అలా ఎందరో వాళ్ల తండ్రుల్ని కోల్పోయారు.... నువ్వీనాడు నీ తండ్రిని కోల్పోవడం అతి సహజం. ఇందులో వింతేమున్నది?

చింతేమున్నది? ప్రకృతి సూత్రం అంతే!

గోపాలం పుస్తకాన్ని ఆ పేజీ దగ్గిర విరిచి అలాగే టేబిలు మీద పెట్టేడు. ఆ మధ్య మొహం పెట్టి కళ్లు మూసుకున్నాడు.

అవాళ సాయంకాలం.

గోపాలం యింకా యింటికి రాలేదు. రవణమూర్తి ఒక్కడూ గదిలో అటూ యిటూ పచారు చేస్తున్నాడు. అతను ఆ యింట్లో చూసిన రామ్మూర్తి తాలూకు వస్తువులు. పొడుంకాయ, టైరుజోడు, రోల్డ్ గోల్డ్ ఫ్రేం కళ్లజోడూ, చిన్న వివేకానందుడి ఫోటో యిలాంటి వాటి కన్న.... అతని జ్ఞాపకాలూ ముఖ్యంగా నిర్లిప్తతా, సంతృప్తి, హాస్యం మేళవించిన అతని చమత్కార సంభాషణలూ, రవణమూర్తిని కదలించాయి. గుర్తుకొచ్చాయి కొన్ని.

వెధవ పిల్లి, పాలన్నీ ఎలా పారబోసిందో.

బాగుంది. గిన్నెలోనే ఉండి వేడిగా ఉంటే అదెలా తాగ గలదు మరీ? అన్ని పాలూ మనమే ఊన బడితే దాని కడుపు నిండేది ఎలా? అయినా నేడో రేపో యీనేట్టుంది కూడాను.

అదేవిటీ, దేవుడికి లేకుండా ఆ పువ్వులన్నీ ఊరూ వాడా పంచిపెట్టేస్తున్నారా, ఏం మనుషులమ్మా?

'బాగుంది మూడొంతుల మంది దేవుళ్లు పువ్వుల్లో పుట్టిన వాళ్లే..... వాళ్లకి మళ్లీ అవే యిస్తే బాగుంటుందా మరీ?

'రామం, మొన్న బస్సులో వస్తూంటే నీ పర్సు పోయిందిట,' పాపం?

'బాగుంది, అందులో ఉన్నదెంత గనక? పాపం ఓ పూట ఓ కుటుంబానికయినా కడుపు నిండేనో లేదో..... అయినా నాలాంటి అజాగర్త పరుల్నందర్నీ ముందు జైల్లో పెడితే దేశంలో దొంగతనాలు తగ్గునేమో!'

'ఏమండీ చూశారా, నల్లిలా అంట బొడిచేసిందో.... ఎంత దద్దురెక్కిపోయిందో!'

'బాగుంది జడ్జీగారి కూతుర్ని నల్లి పిల్ల కుట్టడమే? అంత బొత్తిగా భయం భక్తీ లేకుండా పోయిందా! దొంగ రాస్కెల్, ఈ మారు కనబడనీ కనుక్కుందాం!'

'పాపం, కోడలు యింటికి వచ్చే వర్కైనా మీ ఆవిడ బతకక లేక పోయింది....'

'బాగుంది.... కోడలు యింటికి వచ్చేక సుఖంగా బతికిన అత్తగారు ఎవరు గనక? ఒక వేళ యీవిడ సుఖంగా బతికితే ఆ కోడలు జీవించేది ఎన్నాళ్లు గనక?'

'ఇంటింటా తిరుగుతూ యిలా కబుర్లు చెబుతూ ఎన్నాళ్లని తిరగ్గలవు తాతయ్యా?'

'బాగుంది...... పిలుపు వచ్చే వరకూ ఆగ కేం చేస్తాం? ఇంకా మా అమ్మకి దయ కలిగినట్టు లేదు మరి!'

బాగుంది..... జీవితం యింత బాగున్న వాళ్ళకి మరణం కూడా మరింత బాగుండకేం

చేస్తుంది [illegible] ఉన్నా కళ్లు కలగని మనిషికి, మంచం మీద ఉన్నా మంచి ముత్యంలా గడిపిన మనిషికి పంకంలో ఉన్నా పద్మంలా వికసించిన మనిషికి, ఆఖరి కాలం కూడా అందంగా ఉండకేం జేస్తుంది? సూర్యాస్తమయం కూడా సుందరంగా ఉండడంలో వింత ఏముంది? అన్నీ సర్దుకుని సరిదిద్దుకుని రైలు ప్రయాణానికి వెళ్లినంత ఉత్సాహంగా వెళ్లిపోయాడు రామ్మూర్తి.

రమణమూర్తి పై కండువాతో కళ్ల నీళ్లు తుడుచుకున్నాడు. క్రిందటేడు తను రామ్మూర్తిని చూడ్డానికి యీ ప్రాంతాలకి వచ్చినపుడు ఒకమారు ఏం జరిగిందనీ.......

తియ్యని మాటలేకాక తియ్యని మాత్రలు కూడా యివ్వడం వాడికి అలవాటు. ఇంట్లో వాళ్లకీ, తెలిసిన వీధిలో వాళ్ళకీ, ఎరిగిన ఊళ్లో వాళ్లకీ సాయం చెయ్యడంలో పెద్ద ఆశ్చర్య మేమీలేదు. ఆ రోజు తనూ రామ్మూర్తీ ఇలా గుమ్మం దిగి వీధిలో అడుగుపెట్టేరో లేదో.... 'ఏం బాబు బత్తాయి పళ్లు మంచివి ఉన్నాయి..... ఏవైనా పడతాయేటి' అంటూ పళ్ళమ్మి ఎదురొచ్చింది. దాని నెత్తిన ఉన్న పళ్ళ గంపకన్నా అది చంకనెత్తిన గయ్యాళి గంపే రామ్మూర్తిని ఎక్కువగా ఆకర్షించింది.

'ఈ గుంటని తీసుకెడితే యింక నువ్వు పళ్లు అమ్ముకున్నట్టే..... నీ కేక కన్న దాని ఏడుపే బాగా వినిపిస్తోందే!

'ఎందుకేటి బాబూ, నాౖలోలమట్టి బొట్టి మూసిన కన్నెరగదు. ముండ నన్నొగ్గదు, నోరు కట్టదూ..... నా నేటి సెయ్యను సొప్పండి?'

'చెబుతా..... ముందా గేటుతలుపు వేసి లోపలికిరా.....'

రవణమూర్తి అడ్డు పడ్డాడు.

'ఒరే మనం రైలుకి వెళ్దామనుకున్నాంగా..... మధ్యని ఈ పేటాపన ఏవిటి?' రామ్మూర్తి మాట వినిపించుకుంటేగా... లోపలికి వెళ్ళి పొట్లాలు కట్టి తీసుకొచ్చాడు.

'చూడు ఈ మాత్రలు దీన్చేత మింగించు. ఈ ఎఱ్ఱ పొట్లం చీకటి పడ్డాకా, ఓ రాత్రివేళ ఈ తెల్లపొట్లమూ.... ఈ విధంగా మింగించు.'

'గొప్పోళ్ళు...... గొప్ప మనసు గలోళ్లు, కొత్త కొత్త కోడళ్ళు కలిగి గొప్ప గొప్ప లోగిళ్లు కలిగి......'

'అలా గలాగేలే. ఈ రెండ్రోజులూ తిరుగుళ్లు ఆపు..... ఏణ్ణర్థం దాటని వెర్రిముండని ఎండలో తెగతిప్పి బరికిందని బజాయించుకు. ఈ బియ్యమూ, ఈ పావలా డబ్బులూ పటిగెల్లి రేపూ ఎల్లుండి కాలక్షేపం చెయ్యి....... రెండ్రోజులపాటు ఇంటి పట్టున ఉంటేనే గాని మళ్ళీ నీ బుల్లి నీది కాదు. తెలిసిందా?'

'మా అమ్మే, నా బాబే..... ఎంత సల్లని యేల ఎంత సల్లని తల్లి నిన్నీ బూమాలచ్చి కిచ్చిందో...... బాబ్బాబు సెమించాల.... ఎంచుబడి కాయలన్నీ అమ్మేసుకున్నాను..... దిక్కు మాలిన ముండని నా కాడేంలేదు. ఈ కాయలుంచు బాబో.....

'అలాగే పిల్లదానికి తొనలు తీసి తినిపించు..... నేనే తీసుకుందును గాని యింట్లో చెట్టే

ఉందిలే..... అడ్డులే..... అవతల నాకు పనుంది..... పదరా రవణా.... దీనొక్కర్తితో, కూచుంటే అయిపోతుందా యేవింటి?'

అవును...... విశ్వమానవ సౌహార్ద్రమూ, విశాల దృక్పథమూ ఉన్నవాళ్ళకి ఒక్కరితో కూచుంటే అయిపోతుందా? ఒక్క పనితో సరిపోతుందా? అందుకే ఆ వయస్సు అంతా అవగానే పదవీ విరమణ చేస్తే అందరికీ ఆశ్చర్యం కలిగించింది.

అదేవిటి మీరు విశ్రమిస్తామంటే మాత్రం మేం ఒప్పుకుంటామా ఏంటి? మీలాంటి సిన్సియర్ వర్కరూ కేపబుల్ హేండూ మళ్ళీ మాకు దొరకొద్దూ? ఏదో రూలు కోసం రిటైరు అవడానికింత వయసని ఏర్పరిచారు గాని రెండుసార్లు రిటైరు అవడానికి సరిపోయిన వయసుతో ఎంతమంది ఉద్యోగాలు చెయ్యడం లేదు? అసలు ఓ చెంప నెరవడమే ఈ దేశంలో నాయకత్వానికి కావలసిన క్వాలిఫికేషను గదా'..... అని చెప్పి చూశాడు పై యజమాని. .... 'అందుకని చచ్చే దాకా డబ్బు సంపాదించడమే పరమావధిగా పెట్టుకోమంటారా? భవిష్యత్తు మీద గంపెడాశతో ఉద్యోగం కోసం భర్తని పంపించి వీధిలో అతని కోసం ఎదురుచూసే పచ్చని పడుచు కడుపులో చిచ్చు పెట్టమంటారా? వద్దు బాబూ వద్దు...... డబ్బు యిచ్చే ఆరోగ్యం కన్న అది అరాయించుకోడంలో కలిగే అజీర్తే ఎక్కువ!'

ఆఫీసర్లనీ, ఆడిటర్లనీ మేపడాలు, పన్నుల ఎగవేతలూ, ఎకౌంటు సర్దుబాట్లూ వీటితో కొట్టుకుపోతూ కంటి మీద కునుకు ఎరగని పనులతో రామ్మూర్తి లాంటి వాడికెలా ఉంటుంది, యింకా యింకా ముడి? పువ్వులతో మేలుకొని పిల్లలతో ఆడుకుని పక్షులతో పాడుకునే ఆయనకి జీవితంలో అందని దంటూ ఏముంటుంది? పొద్దుటే ఆయన లేవడం చూసుకుని సూర్యుడే ఉదయించే వాడేమో..... ఆయన పనిమనిషికీ, పాలవాడికీ జీతాలు యిచ్చే రోజున అది ఒకటో తారీకని అందరూ గుర్తు పెట్టుకొనే వారేమో..... ఆయన ఏదైనా జవాబు రాస్తూంటే అంతకు ముందు అరగంటై ఆయనకి ఆ ఎడ్రసు నుంచి ఉత్తరం వచ్చి ఉండాలని తెలుసుకునే వారేమో......

మొగాళ్ళయితే తమ జబ్బలనూ ఆడాళ్ళయితే గుబ్బలనూ ప్రతిక్షణం చూసుకుని మురిసిపోతూ ఉంటారు. అసలు అద్దాల ముందు అతుక్కుపోడానికే ఎక్కడలేని టైమూ చాలదు..... ఇంకా ఏమైనా టైం మిగిలితే తనకన్న అన్ని విధాల తక్కువ వాళ్ళని చూసి తమ గొప్పలను చెప్పుకుంటూ ఉంటారు. 'ఏవంటావు నేను చెప్పింది సరైనదవునా కాదా?' అని అడుగుతూ ఉంటారు. ' మీరు సెలవియ్యడం మరోలా జరగడమూనా?' అనిపించుకుంటూ ఉంటారు. వారానికి మూడుసార్లు తలంటుకొనే అత్తగారికయినా, 'అయ్యో అంత శ్రద్ధ లేకపోతే ఎలాగమ్మా మీకూ? నెలయిందిగదా తలంటుకుని.... పదండి యీ పాటికి యింత నూనిచుక్క పెడతాను' అనేకోడలు కావాలి. రెండు వారాలకుగాని ఒక జత బట్ట మార్చని ఆఫీసరుకయినా 'అదేవిటో మీ దగ్గరకి వస్తే యిదీ అని వర్ణించడానికి వీల్లేని పరిమళమూ నిర్మలత్వమూ వెల్లివిరుస్తాయి సుమండీ చెప్పకేం' అనే అసిస్టెంటు కావాలి. ఊళ్ళో అమ్మిన గైడ్సూ ఎవరో చెప్పిన నోట్సూ దగ్గిర పెట్టుకోందే పాఠం చెప్పలేని టీచరు

కయినా 'అరటిపండు ఒలిచి చేతుల్లో పెట్టడం అనడం వినడమేగాని అనుభవించలేదు. ఇదే కాబోలు' అనే శిష్యుడు కావాలి.

ఎంతసేపు తన వర్ణనా, తన ఓర్పూ, ఇంతకు మించి ఆలోచించడానికి టైమేది? ఇంకా ఏమైనా మిగిల్తే సంసార తాపత్రయంలో మునిగి తేలడానికి ఒక్కొక్కరికి రెండేసి జన్మలు చాలవు. అవతల వాళ్ళ గురించి తన ఆలోచన ఎప్పుడూ ఉండదు. ఒకవేళ ఉంటే ఆ పద్ధతే వేరు.

'ఏదో పనున్నట్టు మా గోడెక్కి ఊ అరవకపోతే, ఒసే కాకీ, నీ పాండిత్యం ఎదురింటి రవణమ్మగారి దగ్గిర వెలగబెట్టకూడదుటే 'అనుకోని వాళ్లూ' పక్కింటి రామ్మోహనరావుగారి యింట్లోనే ఒక కట్టకి కట్ట ఉత్తరాలు దిగెయ్యకపోతే నీ కొచ్చిన యేళ్లకి పక్షపాతపు బుద్ధి కాకపోతే మా యింట్లో కూడా ఓ శుభలేఖ విసిరితే నీ నిక్షేపం తరిగి పోతుందా ఏమిటయ్యా పోష్టుమేనూ?' అనుకోని వాళ్లూ అరుదు. అందుకే ఆశ్రయింపులకే జీవితం అంకితం చేసి దేశంలో చరిత్రలో పెద్ద పెద్ద స్థానాలు కల్పించుకునే వాళ్ళ రొదలో సరళ జీవనులైన సామాన్యుల కథ వినిపించడమూ వికసించడమూ కూడా అరుదే.

ఏవిటి యీ ఆలోచనలు, తాడూ బొంగరం లేకుండా? అనుకున్నాడు రవణమూర్తి. వెనక్కి తిరిగిచూశాడు ఎంత సేపయిందో గాని గోపాలం వచ్చి కూచున్నాడు.

'ఏవయినా అదృష్టవంతుడవయ్యా గోపాలం నువ్వు...... మీ నాన్న దేవుడు గాని మనిషికాడు బాబూ.... మీ నాన్న చివరికాలమంతా...... అందరి కంటె ఎక్కువగా నీ దగ్గిరే గడిపేడు....... ఇంతటి సత్సాంప్రదాయం ఊరికే పోదు బాబూ'.

'నేనూ అలాగే అనుకున్నాను....... కాని ఆలశ్యంగా పోల్చుకున్నాను.... నేను అన్ని విధాలా అన్యాయమైపోయాను.'

రవణమూర్తి ఆశ్చర్యంగా గోపాలం వైపు చూశాడు.

'అవును..... మీ ముందు నాకు దాపరికం లేదు. మనసు విప్పి చెప్పుకోడానికి కూడా మీ కంటే నా కింకెవరూ లేరు. ఉన్న ఊరినీ, కన్న వారినీ ఒదిలిపెట్ట లేక స్కూలు ఫైనలు ప్యాసవగానే ట్రెయినింగు అయిపోయి ఈ ఊళ్లోనే హైస్కూల్లో టీచరుగా స్థిరపడి పోయానని మీకు తెలుసు. నా సర్వీసంత వయస్సులేని మా పెద్ద కుర్రాడు ఎల్.సి.యీ ప్యాసై నూటయాభై తెస్తున్నాడుగాని నా జీతం నూరు దాటలేదు! అడిగిన వాడికి లేదనని మా నాన్న వచ్చే జీతంలో ఏదో పెద్ద ఆస్తి మిగులుస్తాడని నా కెప్పుడూ ఆశ లేదు. ఇంత డబ్బు నిలవచేద్దామన్న ఆలోచన మీద ఆయనకి ధ్యాస ఉన్నట్టు నా కెప్పుడూ తోచలేదు. ఆయన స్నేహితుడొకడు చేయించిన యిర్వై వేల లైఫ్ పోలసీ మీద మాత్రం అందరితో పాటు నా కళ్లూ ఉండేవి. అది ఆయన మొదట్లో ఎవరికీ ఎసైన్ చెయ్యలేదు. ఇంటి పట్టున ఉన్న వాణ్ణి గనుక ఉన్న వాళ్ళలో పిల్లలు ఎక్కువా, సంపాదన తక్కువా అన్న దాంట్లో ఫస్టు మార్కు నాది గనక కనీసం అందులో ఓ పదివేలయినా నాకు ముట్టచెబుతారని ఆశించాను..... కాని....

జరిగిందేవిటో మీకు తెలుసుగా బాబాయ్‌గారూ?

'తెలుసు...... వాడు దాన్ని సంస్కృత పాఠశాలకు రాసిచ్చాడటగా!'

'మీకిదీ సబబుగానే తోచిందా?'

'......సరేలే..... చెప్పు చెప్పు'

'ఇంకేం చెప్పేది? చెట్టంత నాన్నతో పాటు కొండంత ఆశ కూడా నేల కూలిపోయింది. మా నాన్న నాకే మిచ్చారో మీకు తెలుసునా? చెప్పు దెబ్బలు!

'చెప్పు దెబ్బలా?'

'అవును, నాలాంటి నిర్భాగ్యుడికి అంతకన్న లభించేవి ఏమున్నాయి? అప్పుడందరూ యింటికి వచ్చినప్పుడు ఎంతో దగ్గిర వాళ్లు కూడా ఎంతలేసి మాటలాడేరో మీరు ఊహించలేదు. ఆ రోజున ఎంచేతో నాకు జ్ఞాపకం లేదు. నా భార్యా పిల్లలు యింట్లో లేరు.... ఆవాళ కొంచెం తల నొప్పిగా ఉంది. మామూలు టైం కన్న ముందుగానే నేను యింటి కొచ్చేశాను. నేను రావడం వాళ్లు చూసినట్టు లేదు. ఎవరో అంటున్నారు.'

'అలాంటి మహాత్ముడికి అన్నం పెట్టే అదృష్టం యింత మంది బలగంలో ఈ కోడలికే దక్కింది. ఇంతకీ ప్రాప్తం!'

"ఓ ముప్ఫై రూపాయలు పారేస్తే వంట మనిషి దొరక్కపోయిందా ఏవిటి గాని...... అయినా నాకు తెలీక అడుగుతానూ, నెలకి మూడొందలు పెన్షను తెచ్చి యిల్లు నింపే మావగారు ఎవర్తికి చేదూ?" అని జవాబు చెప్పింది మా పెద్దాదినగారు. అయినా వెంటనే అందుకుని 'పెద్ద డాక్టరు చేత వైద్యం చేయిస్తే నాన్న దక్కునమ్మా! ఆయన దగ్గర తినడమంటే అందరూ సిద్ధంగాని, పెట్టడమంటే అందరికీ కష్టమే కదుటమ్మా' అని రాగాలు పెట్టింది మా చెల్లెలు. 'ఎంత దానం చేసే మనిషయినా ఇంట గెలవక రచ్చ గెలిచేంత అవివేకి కాదు మా నాన్న...... దగ్గిరుండి ఏళ్ల తరబడి తిన్నది చాలక ఈ గోపాలం గాడు ఏం ప్రాణం విసిగించాడో, ఆయనికి ఒళ్లు మండి అలా రాసిపారేశారు. మొత్తమ్మీద ఎవరికీ ఏం లేకుండా చేస్తేగాని వాడి కళ్లు చల్లబడ్డాయి కాదు 'అన్నాడు మా చిన్నతమ్ముడు! మా దొడ్డమ్మ అందుకుంది.' అది కాదు గాని నా మాట కాస్త వినండి. మీరందరూ ఆ మహాపట్నాల్లో వందలకి వందలు తెచ్చుకుని మహా సుఖపడుతున్నారనే అక్కసుకొద్దీ అదే యింత పని చేయించి ఉంటుంది. ఉన్నన్నాళ్లూ ఆ మహానుభావుడికి ఓ పూట పెట్టీ పెట్టకా ఆ జాణ పుట్టింటికీపాటికి ఎంత జేరేసుంటుందో! దానికి లెక్కా పద్దూ అంటూ ఉన్నాయా యేవిటి?"

"విన్నారా బాబాయి గారూనాకు మిగిలిదేవింటో...... ఇందులో ఇంకోరు అసూయ పడ్డానికి కూడా ఉందా? మా నాన్న నాకేమిచ్చారు?"

రమణమూర్తి చిరునవ్వుతో గోపాలం వైపు చూశాడు. ఆ కళ్ళల్లో కాంతులు చూసి అతడు ఆశ్చర్య పోయాడు.

"ఇంతకన్న నీకు మీ నాన్న యింకే మివ్వాలి గోపాలం? ఎంతో పూర్వ పుణ్యం చేసుకున్న వాళ్ళకి గాని యిలాంటి ఆస్తి లభించదు. ఎవరో ఎందుకు, నీ సంపద చూసి నేనే అసూయ పడుతున్నాను!"

'అదేవిటి? నాతో మీరు హాస్య మాడుతున్నారా?'

'లేదు..... నీముందున్న చీకటిని తొలగించడానికే ప్రయత్నం చేస్తున్నాను. గట్టునే చూస్తే గంగలో నీళ్ళైనా కలకబారినట్టే కనిపిస్తాయి. పై పైన కొలిచే నిర్ధారణ చెయ్యడం న్యాయమా గోపాలం? మీ వాళ్ళంతా డబ్బుతో మనుషుల మంచి చెడ్డలు కొలిచే మర మనుషులయిపోయారు. అదే జీవనం అనుకున్న వాళ్లు అదే లేకపోతే అసలు స్వరూపం బయటపడి బయటపడ్డ చేపల్లా బాధపడిపోతారు..... అందుకనే వాళ్ళు అలా విమర్శించడం చాలా సహజంగా ఉంది. కాని డబ్బు సంపాదించినా దాని వల్ల చెడిపోనివాడు కుటుంబం మొత్తంమీద మీ నాన్న ఒక్కడే..... ఆయన నీడలో మీ అన్న దమ్ములందరి కన్న ఎక్కువకాలం నువ్వు గడిపేవు... నీ నుంచి మాత్రం యిలాంటి మాటలు నేను ఎక్స్పెక్టు చెయ్యలేదు.'

'అదేమిటి......?'

'అడ్డురాకు...... నన్నలా చెప్పుకుపోనీ...... నిన్న పొద్దుటకదూ నేను మీ యింటికి వచ్చాను... వస్తూనే నేను చూసిందేమిటో తెలుసా? నీ పిల్లలు అప్పటికీ స్నానాలు కూడా చేసి చక్కగా తలలు దువ్వుకుని గడగడ చదువుకుంటున్నారు. మీ ఆవిడ కుంపటి దగ్గిర కూచుని ఎడం చేత్తో ముక్కలు వేయిస్తూ కుడి చేత్తో ఒళ్లో పెట్టుకున్న మడిచిన పేపర్ని అటూ యిటూ త్రిప్పుతూ చదువుకుంటోంది. నువ్వు గదిలో కూచుని కాంపోజిషను పుస్తకాలో ఏవో దిద్దుకుంటున్నావు. నేను వాచీ చూశాను. ఆరయింది అవును..... ఇందులో ఆశ్చర్యపోడానికేముంది..... ఇది మన రామ్మూర్తి యిల్లు మరీ, ఇంకోలా ఎలా ఉంటుంది? అనుకున్నాను.

గోపాలం, సాధారణంగా కాలేజీలు పదింటికి తెరుస్తారని నీకు తెలుసుగా...... అందరూ కాదుగాని చాలా మంది విద్యార్థుల దినచర్య చెబుతా విను.... ఏ తొమ్మదిన్నరకో లేస్తారు...... వెంటనే శుభ్రమైన యిస్త్రీ జత ఒకటి తొడిగేస్తారు... ఎడం చేత్తో పుస్తకాలూ కుడిచేత్తో పళ్లదోము పుల్లా, పట్టుకుని కాలేజీకి వచ్చేస్తారు. ఏ కాలేజీకయినా అతి దగ్గిరలో ఒక కాఫీ హోటలూ మంగలిషాపూ తప్పవు. కావలిస్తే చూడు. ఏ కొళాయిదగ్గిరో దంతధావనం అయిందనిపించి మంగలి షాపులో మేకప్ అవుతారు.... హోటల్లో లోడ్ వేసుకుని యివతల పడేసరికి ఫస్టుబెల్ ఎలాగా అవుతుంది.

ఇదెందుకు చెబుతున్నానేంటే దిన దిన పతనమై కృత్రిమమై పోతున్న సాంఘిక వ్యవస్థను గమనించిన నా కళ్ళకి మీ యిల్లు చల్లని పందిరిలా కనిపించింది బాబూ!"

రవణమూర్తి ఒక్క నిమషం ఆగి మళ్ళీ మొదలెట్టాడు.

'మధ్యాహ్నం ఓమారు పడుకుని లేచే సరికల్లా మరో మనోహర దృశ్యం నా కంట పడింది. మీ అమ్మాయి పెద్దది కాబోలు. బిందెతో నీళ్ళు తీసుకోస్తోంది. వెనకాల అబ్బాయి రాగి చెంబుతో

నీళ్లు తెస్తున్నాడు. నన్ను పులకింప చేసింది ఇవేవీ కావు. వీళ్ళ వెనుక మీ చంటిది ఎట్టిటి లక్క పిడత నిండా నీళ్ళుపోసి తలమీద పెట్టుకుని రెండు చేతులూ పైకెత్తి అతి పొందికగా, ఒక్క చుక్క నీళ్ళు పడిపోకుండా తీసుకొస్తోంది.

ఇదెక్కడ్నించేవ్ గొల్లభామా అని నేను పలకరిస్తే ఆ ఆరిందా అంటుందీ...

బాంది.... ఎవరింట్లో నీల్లు వాల్లు తెచ్చుకోలూ?

మీ పెద్దమ్మాయి చెప్పింది అవాళ మీయింట్లో దాసీది రాలేదట. దాసీదంటే జ్ఞాపకమొచ్చింది. పరాధీనతలో పతాకాన్నందుకున్న మా కుటుంబంమాటే చెప్పాలి...... మా యింట్లో మంచినీళ్ళు పోసేదీ, మొక్కలకు నీళ్లు పోసేదీ, మంచినీళ్ళు పోసేదీ, పక్కలు ఎత్తేదీ, బజారు కెళ్ళేదీ అన్నిటికీ యింత మంది నౌకర్లు ఉన్నారు. నీతో చెప్పకేం మా యింట్లో ప్రతి ఒక్కరికీ, కనుక్కోడానికి ఒకరూ, పొగడ్డానికి ఒకరూ కనీసం యిద్దరేసి మనుషులు కావాలి. ఏ ఒక్క మనిషి లేకపోయినా అయిదు నిమిషాలు జరగదు. ఇంతమంది నౌకర్లలో ప్రతి రోజూ ఎవరో ఒకరు మానెయ్యకామానరు. ఇక వేగుతున్న పేలాల్లా మా యింట్లో ప్రతి ఒకరూ ఎగిరెగిరి పడతారు..... చూసి తీరవలసిందే..... బాబూ, డబ్బువల్ల మేం పొందుతున్న సుఖం యిదీ.... నెలకి నూటయాభై సంపాదించిన నాడు మేం అందులో ఇమడలేకపోయాం..... ఇప్పుడు పదిహేను వందలు తెస్తున్నా యిమడలేక చెప్పలేని బాధ పడిపోతున్నాం......

మీ నాన్న క్రమశిక్షణలో సంతృప్తితో, స్వయం సహాయంతో సంతోషంగా బతకడం నేర్చుకున్న మీ కుటుంబానికి ఏం తక్కువయ్యా? ఇప్పుడు చెప్పు గోపాలం మీ నాన్న నీకేం యివ్వలేదుటయ్యా?......

చూడు గోపాలం...... మీరందరూ పుట్టక పూర్వం.... సుమారు ఏభై ఏళ్ళ క్రిందట.... వెన్నెల రాత్రిలో ఏటిఒడ్డున యిసుకలో నేనూ రామ్మూర్తీ ఒకరి నొకరు అలసి పోయేదాకా తరుముకొనే మధుర స్మృతులు నాకు మరొక చోట జ్ఞాపకం రావు సుమీ...... ఇంతటి చల్లని వాతావరణం యిది...... క్రమ బద్ధమైన మీ జీవితంలో నీ భార్య కూడా భాగస్వామి కాగలిగిందంటే నీ అదృష్టాన్ని అభినందించకుండా ఉండలేక పోతున్నాను..... నా మనసు కెప్పుడైనా కష్టం కలిగితే విశ్రాంతి కోసం మీ యింటికే వచ్చి తలుపు తడతాను. అవును మరి, రామ్మూర్తి యిల్లు యిది! నిష్కామమైన వాడి జీవితంలో శతాంశం యిక్కడ ప్రతి ఫలించినా యింతకన్న విలువైన ఆస్తి ఉంటుందా? గోపాలం, తలెత్తి నా కళ్లల్లోకి చూస్తూ చెప్పు మీ నాన్న నీ కేం యివ్వలేదా?'

గోపాలం కన్నీళ్ళతో ఆయన వైపు చూశాడు. అంత కంటె బాగా ఎత్తున ఉన్న తండ్రి ఫోటో వైపు రెప్పార్పకుండా చూశాడు.

★